

Дубовик О. Ю.

Одеський національний економічний університет

м. Одеса

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ

Податкова політика України є складовою її фінансової політики і націлена на досягнення економічного розвитку країни через розроблення й імплементацію дієвих механізмів залучення фінансових ресурсів для виконання державою покладених на неї функцій, гармонізацію інтересів платників податків і держави. Її зміст має бути підпорядкований та узгоджений з цілями соціально-економічного розвитку держави в контексті визначеної моделі суспільства. Основними детермінантами формування сучасної податкової політики нашої країни є зниження податкового навантаження на бізнес, детінізація і деофшоризація економіки, підвищення ефективності податкового адміністрування, залучення неврахованих джерел оподаткування тощо.

Враховуючи, що Україна взяла курс на набуття повноправного членства в Європейському союзі, необхідно зробити певні кроки щодо адаптації нашого податкового законодавства до податкового законодавства країн-членів ЄС. Аналіз статистичних показників доводить, що за рахунок податкових надходжень формується більше ніж 80 % дохідної частини Зведеного бюджету України. Тому необхідно зберегти це дуже потужне джерело наповнення бюджету при зміні податкових механізмів, які можуть відбутися через реформу системи оподаткування. Також з великими застереженнями необхідно впроваджувати прогресивний іноземний досвід у нашу податкову практику через існування національної специфіки використання тих чи інших інструментів державного регулювання, загрозу виникнення дестимулюючих ефектів, які можуть призвести до викривлення стимулів до праці чи підприємницької діяльності економічних суб'єктів.

Протягом останніх років у країнах Євросоюзу відбулися певні реформи в оподаткуванні, націлені перш за все на заходи, які допоможуть залучити інвестиції бізнесу в передові комунікаційні інфраструктури та стартапи з інноваційними технологіями, захистити навколишнє природне середовище, забезпечити соціальний захист населення.

Дослідимо потенційну можливість зміни українського податкового законодавства через застосування певних новацій. Так, вже декілька років точиться дискусія щодо зміни податку на прибуток підприємств на податок на виведений капітал. Така пропозиція виникла через існування великого тіньового сектору економіки. За різними оцінками, від 30 до 60 % доходів, що підлягають оподаткуванню, приховуються і привласнюються платниками нелегально. При цьому докорінно змінюється механізм нарахування податку і принцип його застосування: податок стягується тільки тоді, коли бізнес виплачує (розподіляє) прибуток

своїм акціонерам або іншим способом виводить прибуток за межі свого підприємства. Якщо ж прибуток реінвестується у розвиток свого бізнесу, він не оподатковується. Вважають, що це дозволить створити стимули для ділової й інвестиційної активності, бо вже немає потреби занижувати фінансовий результат для цілей оподаткування.

Перщопрохідцями з впровадження податку на виведений капітал у світі є Естонія (2000 р.), Грузія (2017 р.) та Латвія (2018 р.). На думку деяких експертів, відбудеться зменшення надходжень до бюджету на рівні 40 млрд. грн. у перший рік після впровадження нової моделі, яке буде компенсоване додатковими надходженнями у розмірі до 2 % ВВП на кожен рік після впровадження. Щоб цей податок запрацював у найближчі часи в Україні, необхідно заздалегідь знайти компенсатори, які покриють втрати бюджету у перші роки його застосування.

Одним з інструментів податкового регулювання та протидії офшоризації є приєднання України у 2017 р. до Плану дій з боротьби з розмиванням бази оподаткування і переміщенням прибутків за кордон (BEPS), який був розроблений Організацією економічного співробітництва і розвитку у 2015 р. На сьогоднішній день до BEPS приєдналися 137 держави. Він передбачає певні заходи з усунення прогалів у міжнародному податковому регулюванні та розбіжностей у національному податковому законодавстві різних країн, які уможливають «приховування» корпоративного прибутку та його штучне переміщення у низькоподаткові юрисдикції, де компанії не здійснюють економічної діяльності. При цьому щорічні втрати бюджетів країн світу сягають 100-240 млрд. дол. США або 4-10 % сукупних надходжень від податку на прибуток підприємств [1]. План реалізується за такими напрямками: боротьба з податковими зловживаннями, запобігання зловживань під час застосування угод про уникнення подвійного оподаткування, удосконалення контролю за трансфертним ціноутворенням тощо.

Багато резервів з наповнення доходної частини бюджету України криється у реформуванні механізму розрахунку таких податків як податок на майно, податок на доходи фізичних осіб, ПДВ, акцизний податок тощо. Але ж податкова система має бути економічно обґрунтованою, максимально прозорою, стабільною, збалансованою та мати не тільки фіскальну спрямованість, але й регулюючий та стимулюючий вплив на економіку країни. І певною мірою має бути реалізований принцип соціальної справедливості.

Література

1. План дій BEPS: Україна унеможливує податкові лазівки // Вісник. Офіційно про податки. - № 42. – 10.11.2018. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100009744-plan-diy-beps-ukrayina-unemozhlivlyuye-podatkovyi-lazivki>.